

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor
1/2 an 12 cor.
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Gheorghe Barițiu.

— La centenarul nașterii. —

Se împlinesc o sută de ani dela nașterea marelui Gheorghe Barițiu, care vreme de jumătate de veac a fost dascălul harnic și neobosit al oropsitului nostru neam.

Născut din familie de preot, Barițiu a urmat cărarea tatălui său și după absolvirea cursurilor gimnaziale, trece în seminarul din Blaj, unde absolvă teologia. Rămâne un an ca profesor la gimnaziul din Blaj, apoi trece ca profesor la Brașov, unde se simțea lipsa unui spirit erudit și harnic, cum era el.

Dar sufletul lui învăpăiat de dragostea propășirii neamului nu s'a îndestulit cu cadrele activității de dascăl restrâns la cei patru păreți ai salei de propunere, ci se sbătea după idealul înalt, de a fi folositor neamului întreg. A întemeiat așadar la 1837 și 1838 cele dintâi foi românești la Brașov, în tovărășie cu alți cărturari de inimă ai vremii sale, între cari poetul Andreiu Mureșianu este unul dintre cei dintâi.

Lucrarea decurgea, la început, cu greu, căci trebuia multă trudă și osteneală, să poți răsbate și să cucerești un cerc mai întins de cetitori, în o vreme, când cărturarii noștri erau așa de puțini și opinia publică era absolut neorientată și șovăitoare.

Barițiu își nimerise cu adevărat misiunea lui de luminător al obștei românești și a rămas credincios acestei misiuni de apostol până la vârsta frumoasă de octogenar, când moartea i-a luat condeiul din mână.

Intrat în valurile vieții publice, cu caracterul lui de aur, cu erudiția lui profundă și cu hărnicia lui fără seamă, el a fost dela început în șirul dintâi al luptătorilor neamului, ajungând, nu peste mult, în fruntea celor mai înalte instituțiuni

culturale ale noastre: Asociațiunea și Academia română.

N'a fost mișcare culturală sau politică, în care Barițiu să nu fi fost amestecat, și cuvântul lui avea întotdeauna ponderositatea cuvenită.

Scrisul lui s'a împrăștiat astfel, în cea mai mare a lui parte, pe sutele și miile de coloane ale gazetelor redactate de el; s'a împrăștiat ca un fum de jertfă pe altarul unui neam, care făcea atunci cele dintâi eforturi mai mari, pentru a-și ocupa locul în concertul celorlalte neamuri civilizate. Munca lui s'a împrăștiat; dar în urma ei au rămas *convingeri* și *idei*, cari au alimentat și au susținut și pentru mai departe marea luptă de regenerare a neamului.

El, prin întemeierea toilor dela Brașov, a aprins, cum spune cu atâta modestie, numai o „luminărică”, dar din această lumină modestă s'au aprins atâtea și atâtea alte lumini, cari vor arde în jurul numelui lui Barițiu deapauri, ca o odraslă de glorie, adaugă regretatul Bunea.

Gazetăria noastră a făcut în vremea din urmă progrese însemnate, fără îndoială, dar ori cât de remarcabile ar fi acele, nu se va uita nici odată numele celui îndrăzneț Meșter Manole, care a pus cel dintâi temelie acestei clădiri, zidindu-și în ea cei mai frumoși ani ai tinereții, cea mai strălucită comoară de entusiasm și cunoștințe înmăgăzinate.

El și-a zidit la temelie tinereța și căldura însuflețirii sale, dar zidul s'a ridicat drept, fără a se mai surpa vreodată, înălțându-se din ce în ce mai falnic în slavă.

* * *

Nu se poate aprecia, de sigur, viața unui om de talia lui Barițiu într'un articol de ziar. Ar trebui să-i scoatem la iveală miile de articole, trecute acum în domeniul istoriei literare; ar trebui să ne oprim în

câteva articole, cel puțin asupra monumentalei sale opere »Părți alese din istoria Transilvaniei«. Cele mai multe din paginile acestei istorii, sunt trăite de autorul însuș, și multe din ele nu sunt scrise cu cerneală, ci cu... lacrimi.

Din clipa aceasta de sărbătoare, când neamul românesc aduce tributul recunoștinței marelui său fiu, ne gândim și noi cu pietate la leagănul odraslei de preot, căruia înainte cu o sută de ani, ursitoarele i-au rânduit, să aibă o viață lungă și o muncă grea și neîntreruptă, pentru binele și luminarea neamului.

Osămintele lui se odihnesc de aproape două decenii în sinul mormântului, dar asupra groapei planează și va plana deapauri recunoștința neamului.

Ne descoperim și noi capetele, în clipa aceasta de înălțător praznic național, sărbătorind cu pietate amintirea marelui fiu al neamului, care s'a adăpat la izvorul cultural al școlilor noastre din Blaj, cărora le-a și lăsat moștenire peana sa de aur, căci — spunea fericitul Barițiu — *aici* a învățat el a simți și a scrie românește.

LA ALBA-IULIA!

Vechea reședință a mitropoliților români de Alba-Iulia aduna-va între zidurile sale preoțimea și laicimea noastră gr. cat. pentru ca să protesteze toți, ca și cu un singur glas puternic, contra planului diabolic de a scoate limba românească dela sfințele altare.

Popor și preoți uniți din întreagă Provincia mitropolitană, grăbiți pe ziua de 29 Maiu la Alba-Iulia în număr cât mai imponent, ca să vadă cei chemați, cât de mare e revolta, ce tulbură sufletele noastre în aceste zile de grea cumpănă, și să se adeverească încă odată vorba, că Românul luptă mai mult pentru limbă, decât pentru viață!

Apel către toți clericii români din Ungaria.

Fiecare națiune se năzdușește să-și păstreze și asigure individualitatea sa etnică, fiecare voește să-și câștige un loc printre celelalte popoare ale pământului. Iar aceasta o pot ajunge numai prin progresul lor, ce-l pot dezvolta în toate direcțiile.

Putem vedea, cum națiunile harnice și conștii de sine, înaintează pe calea perfecțiunii și a bunăstării; cum cele inconștiente rămân îndărăpt, se infundă în întunec, se sbat în apele pururea turburi ale neștiinții.

Oare noi în ce stare suntem!

Trăim vremuri grele și primejdioase pentru existența noastră națională!

Vedeți norii grei a-i primejdiei cum se ridică pe orizontul existenței noastre, învâluindu-ne, gata să ne sugrume? Vedeți inimicul cu câtă viclenie și nerușinare voește să străbată în sanctuarele noastre?

Oare-i vom putea rezista?!

O nedumerire grea îmi cuprinde sufletul când văd că poporul nostru e sărac, incult și oarbecă și acuma în o mare de superstiții, ca-și popoarele primitive, în coliba lui sărăcăcioasă încă nu a străbătut schimțea sfântă a științei, sufletul lui încă nu a tresărit de adierile calde ale soarelui înțelepciunii.

E lumea luptei pentru existență, deci nici noi să nu stăm cu mâinile în sân.

Noi clericii, — ea indivizi ai unei națiuni — cari suntem mai aproape de sufletul poporului, și cari toată viața ne-o petrecem în mijlocul lui, față de el nu avem numai datorințele ce ne sunt impuse de Dumnezeu ca străjeri ai altarului Domnului; ci mai avem o altă datorință tot așa de mare ca-și celelalte, de asemenea impusă de Dumnezeu: să fim străjeri ai națiunii și

ai limbii strămoșești, să fim „Vestalele“ vetrei strămoșești unde se păstrează focul sfânt al iubirii de neam.

Acest simț de datorință trebuie străplântat și în sufletul poporului. Sufletul lui trebuie aprins de dragostea față de tot ce-i românesc, trebuie desfășurat înaintea ochilor lui trecutul nostru glorios ca astfel să se poată însufleți de figurile mari din trecut, trebuie redesteptată în el vechea „virtus romana“, căci doar tot acelaș sânge curge și în vinele lui, care a curs în vinele cuceritorilor lamii de odinioară. Poporul trebuie învățat și luminat, ca să poată pricepe în de ajuns chemarea lui, să cunoască împrejurările politice și sociale între cari trăește, să știe și el ce e de făcut și cum trebuie făcut între împrejurările grele în cari trăim, să fie pătruns de însemnătatea faptului că e Român, să fie condus de sentiment și nu de frică ori povață, care apoi la rândul său să fie guvernat prin o conducere rațională și unitară; ca astfel când timpurile se vor înăspri, când noi Românii vom trece prin încercări grele, când buciumul de alarmă va răsună din deal în deal înfiorând nemărginirea, când nedreptatea și neadevărul își vor frânge jugul rușinos impus de niște oameni fără milă și credință, atunci... atunci, când va străluci și pentru noi soarele în adevărata lui splendoare, să fim gata cu mic cu mare la un singur semn ca la atingerea unui curent electric, și ca între noi să nu se aștepte nici un „Ephialtes“.

Ce e drept „Asociațiunea“ împlinește o muncă titanică în această direcție, cu toate acestea e lipsă de o mai mare efortare, de o muncă mai intensivă, căci numai atunci vom avea un succes deplin, când vom lucra mult. Lucru și succes, luptă și învingere sunt două concepte ce nu pot exista separate.

Pentru aceea, Fraților, aș fi de părerea,

ca noi clericii să ne organizăm în o societate, — în cadrele „Asociațiunii“, ori afară de cadrele ei, — a căreia scop să fie învățarea necontenită a poporului prin conferințe din toate domeniile, bineînțeles în o ordine anumită, după cum vor pretinde împrejurările și după cum se va hotărî prin presidiul societății.

În această societate să fie înscrși toți Clericii români din Ungaria. Taxă de membru să nu fie. Toate spesele mărunte ce ar obveni cu ocaziunea ținerii conferințelor, cred că ori care le va da bucuros, care are cât de puțină dragoste față de popor și neam.

Noi clericii — înscrși ca membrii — până ce ne facem studiile în seminarii, în feriile de vară să fim îndatorați a ținea tot a doua Duminecă câte o conferință; iar după ce vom eși din seminar, în lunile de iarnă în fiecare Duminecă să ținem câte o conferință, în lunile de primăvară și toamnă tot a doua Duminecă, în lunile de vară tot a treia Duminecă.

În cât privește conferințele să fie făcute pe câte un an de indivizi versați în lucru, și să fie tipărite în volum, pe care apoi să și-l procure fiecare membru.

Ordinea în societate să fie susținută prin statute. Iar activitatea societății — de se va putea — să fie pusă sub înșpeetia și scutul Preaveneratelor Ordinariate.

Dar ca societatea să nu se mărginească numai la generația noastră de clerici, ce de fapt suntem, în seminarii, fiecare tinăr ce va intra în seminar să fie obligat a se înscrie de membru al acestei societăți, prin care fapt — adică prin înscriere — va da și o dovadă eclatantă că are chemare la preoție. Căci numai acela va putea fi preot bun, care își iubește noamul, deoarece iubirea deapropelului este o virtute sfântă, o schimțea din iubirea lui Dumnezeu. Iar dacă

FOIȚA.

Impresii de călătorie la Roma.

(Continuare.)

Ajungem la înșămnatul edificiu din vechime numit Colosseu sau Amfiteatrul lui Flavius. E cel mai gigantic edificiu din timpurile romane. Zidirea lui s'a început sub Vespasian în 72 d. Hr. Diametrul cel mai mare al întregului edificiu e de 527 m. și înălțimea de 50 m. Puteau ocupa loc aici 80.000 privitori. La inaugurarea acestui grandios edificiu, care ținu 100 de zile, au fost ucise peste 5000 de animale sălbatice.

Astăzi se poate vedea bine acest amfiteatru și stă de mărturie de puterea și măritia ce odinioară a fost în aceasta vecinică cetate. Se vede loja în care odinioară ședea împărații romani cu atâta fală, se văd galerii bătute de vremuri, ce odată erau îndesuite de lume pentru de a se delecta în vederea chinurilor și torturilor ce le suferiau creștinii „odium generis humani“ cum fi numește Tacit — maltratați de animalele sălbatice, ce erau ținute în o cușcă subterană, ce se afla în mijlocul amfiteatrului.

Acest loc udat cu sângele atâtor mii de mii creștini sfâșiati, chinuți de cruzimea animalelor sau aprinși și măcelăriți din partea ostașilor brutali, a fost mărturie la constanța

și tăria martirilor din veacurile prime. Drept aceea pe 2 stilpi ce se află la intrarea în acest amfiteatru, e sculptată în marmoră câte o cruce, a căror sărutare e împreunată, cu indulgențe de 300 zile.

Părăsim acest loc de jale, acest loc de tristă aducere aminte și trecând prin forul roman unde admirăm resturile monumentelor vechi; ținem calea spre forul lui Traian unde se află columna strămoșului Traian, la a cărei adăpost, după-cum se zice, adormitul în Domnul badea Cărtan, ar fi durmit. Autorul acestei colonne a fost vestitul arhitect grec Apollodorus din Damasc și a lucrat la dânsa din anul 107 d. Hr. până la 114. Se înalță falnic către ceriu cei 42 m. 40 cm. ai columnei. Pe vremea lui Sixt al V-lea s'a luat jos statua lui Traian din vârful columnei, ce era lucrată din bronz aurit și s'a înlocuit cu statua sf. Apostol Petru.

Ne apropiem de columnă. Istoria vieții lui Traian în cel mai curat adevăr o putem afla pe acest antic monument. Se începe cu luptele crâncene și sângeroase purtate de Traian cu Dacii. Se văd din depărtare pletoșii Daci, cum fug ca și spăriați dinaintea bravilor Romani. Urmează pe spirală mai în sus al 2-lea războiu cu Dacii și mai spre vârf, războaiele lui purtate în Orient. Tot pe aceasta columnă zărim trofeele luate dela inimici: steaguri cu bălauri, sabii încovoiate de ale Dacilor etc.

Multe dovezi și un nesăcat izvor de

argumente pentru istoria poporului român — se oferă prin acest monument vechiu. Un scriitor ungar zice între altele despre aceasta columnă următoarele: „Pe frații noștri români și dacă limba nu le-ar fi atât de înrudită, însăși columna aceasta i-ar putea lega strins de Roma“. (Hoványi: Olasz út. Bécs 1851).

Audiența la sfântul Părinte.

Roma, 9 Iulie 1911.

E ziua de Duminecă. Sf. Misă o celebrează fratele Victor în biserica lui Isus, adică în biserica Iezuiților, unde după liturgie ne întâlnim cu un fost spiritual al fratelui meu Victor, care acum e rector al acestei biserică, și cu care fratele-meu a întins o lungă conversare în sacristia bisericeii. După misă mergem la cvartir, unde ne punem în rând, căci aveam de mers în audiență la pontificele roman, la Preasfinția Sa Piu al X-lea. Luăm tramvai până la piața „San Pietro“. Aici în un deposit de vesminte ne îmbrăcăm în eticheta prescrisă pentru audiențele pontificelui, apoi ne îndreptăm spre Vatican. La poartă robuștii soldați ne caută biletul ce trebuie să-l aibi pentru de a putea merge în audiență și pe care-l câștigase fratele meu Victor dela majordomul papei în prima zi a sosirii noastre în Roma. Ne permit văzând biletul. Suim prin coridoare diferite și ajungem nu peste mult în sala de așteptare. Nu peste mult majordomul anunță

aceasta schinteie nu se aprinde în pieptul unui tinăr ce intră în seminar, față de deaproapele său, nu se va aprinde nici față de Dumnezeu, căci zice Domnul Hristos: „*cine zice că iubește pe Dumnezeu, iar pe fratele său îl urește, mincinos este*“.

Ori dacă, Fraților, propunerea mea de prezent nu s'ar putea realiza, Vă întreb că oare ce s'ar fi de făcut. Lucrul nu poate rămâne numai așa, inamicul ne răpește în continuu din drepturile noastre, pe zi ce merge devine tot mai îndrăzneț, și nu se rușinează nici de opiia europeană.

Să facem, ce ne va sta în putință. Să ne organizăm, căci numai așa vom putea ajunge la ceva rezultat. Să nu stăm cu mâinile în sân, căci a fi Român înseamnă a lucra. Cine nu lucră pentru prosperarea națiunii, nu e Român.

Cine-și bate numai peptul că e Român, e un „fariseu“, o ucealtă bună de nimica. Vorba zboară, lăptă rămâne prin consecințele ei. După fapte însetează ori ce chestie ce-și așteaptă rezolvirea ei.

Ce să facem și cum să facem?!

Rugându-Vă Fraților să luați în dezbateră chestia aceasta atât de însemnată pentru existența noastră națională și pentru bunăstarea poporului, și rugând totodată și pe toți voitorii de bine ai poporului român, să ne sprijinească în încercarea aceasta a noastră. Vă îmbrățișez cu dragoste frățească:

Un cleric.

Correspondințe.

Un centenar.

Duminecă în 12 l. c. s'a serbat în frumoasa comună de pe Târnava mică Ciucmandru iubilul de o sută de ani dela uni-

rea ei cu Roma. Are ceva cu totul particular aceasta parohie locuită de români uniți și sași, în care nu află nici o casă acoperită decât cu țiglă, și în care țăraniii noștri vorbesc cu toții foarte corect și frumos limba românească, așa că numai unele mici nuanțe greșite te fac să crezi că stai de vorbă cu un uncheș dela țară și nu cu un inteligent dela oraș. Sunt vrednici de toată lauda oamenii aceștia harnici și cuminiți, între cari, cu excepția alor doi bătrâni octogenari, nu află nici un singur analfabet și cari, binecă o mână de inși și-au zidit biserică frumoasă, școală nouă și au câștigat avere acestor două lucrând pământul în parte pe la nobilii unguri dinprejur.

În contact zilnic cu Sașii ei n'au voit să rămână mai pe jos și antagonismul acesta puternic spriginit de străduința lor spre lumină le-au susținut viața în marea aceea de streini în care s'au înecat Bălăușerenii, cei din Chind și Sovata cari la o palmă de loc de Ciucmandru și-au uitat graiul și vorbesc numai ungurește.

Serbarea iubilară a decurs cu o pompă și solemnitate rară. De Vineri s'au început mărturisirile cu copiii și copilulele de școală, continuate apoi Sâmbătă cu femeii și cu bărbații în frunte cu preotul și cu învățătorul. Dumineca a fost comunicare generală. S'au rostit trei predici de Cl. dr. Ioan Coltor și un panigiric spus de preotul local On. Teodor Pădurean, la mormântul preotului Mihail Nagy care, acum 100 de ani, unia Ciucmandrul cu Roma. Procesiunea la cimitier a fost impunătoare și au luat parte la ea pe lângă poporul din comună și o mulțime de oaspeți sosiți din satele vecine.

Seara a fost teatru împreunat cu concert. Toți diletanții — feciori și fete din Ciucmandru — și-au achitat bine rolurile. Au fost de remarcat în special „Imnul, As-

trei“ și „Dorul meu“ cântate cu multă precizie într'o șezătoare de fete toate în costumuri naționale cu funde late de mătăasă tricoloră tivită în bănușei de aur. Au instruat dna preoteasă Minerva Pădurean, dl Părinte și harnicul învățător dl I. Boer. Cu Dumnezeu înainte.

Un participant.

Apel la sufletele nobile.

Când șirele aceste ale noastre vor cădea sub ochii cetitorilor, va fi plină țara dela un colț la altul de înfricoșata veste a vijeliei, care în 13 Maiu, după 4 ore p. m. a pustiit în senzul adevărat al cuvântului sate întregi din Ardeal.

Au fost smulși din pământ — ca o mică buruiiană — mii de arbori și copaci seculari.

Case și sate întregi au fost prefăcute în jalnice ruine.

Rămas'au zeci de mii de oameni sub cerul liber cu toate clădirile risipite și prefăcute în bucăți — bune numai de foc.

Priveștiștea cutremură pe cel mai rece om și face să se deștepte în suflete viu simțul de milă și conștiința curată de neputința absolută a bietului muritor în fața elementelor naturii, lăsate de Dumnezeu pe o clipă să se răsbune pentru multele noastre păcătoșenii.

În fața acestora noi, cari stăm mai aproape de nenorocitul sat Brețc, în care cele 60 familii românești aproape fără excepție au ajuns fără adăpost și multe fără ale mâncării — nimicite în ruine — simțim datorința de a striga să se audă în toate părțile, pe unde bate o inimă românească și creștină:

Alergați cu darurile voastre marimoase pentru acești frați, cari pe lângă clă-

șosirea Preasfântului părinte. Pontificele venerabil, cărunț cu pașii modesti apără în sala spațioasă, aruncând o privire blândă și binevoitoare asupra mulțimei de oaspeți. Eram mulți în aceea zi în audiență; mai mulți privați din Roma, din Italia și străinătate, apoi mai multe corporațiuni religioase; o mulțime de tineri din Congregațiunea sf. Ioan Bercksmann, din o parohie din Roma, apoi laici înscriși în ordni ai treilea Carmelitan din o altă parohie din Roma.

La apariția Preasfântului părinte, cei de față din respect față de dânsul înghesușeau, dar democratul pontifice nu pofteste aceasta cinstă și demândă major-domului să ne spună se ne sculăm. Ne sculăm cu toții. Stă puțin de vorbă cu superiorii congregațiunilor amintite, apoi vine la unul fiecare din cei peste 200 de oameni prezenți, și își întinde mâna, respective inelul spre sărutare. Vorbeste în treacăt cu unul altul, cu deosebire îi place să stee de vorbă cu copiii; așa pe un copil de lângă noi, ce era cu mamă sa îl întrebă că e bun și învăță bine. După ce unul fiecare din cei prezenți li sărutaserăm mâna, se apropie de tron, dar nu-l ocupă, ci stând în picioare, se adresează eu o vorbire în limba italiană, mai întâiu către membrii congregațiunilor religioase, laudându-i pentru evlavie și spiritul creștinesc ce-l manifestează în public prin primirea deasă a sf. Sacramente și prin ascultarea de superiorii legitimi; apoi se adresează către toți

cei de față, cari din depărtări au alergat și au dorit să se înfățișeze înaintea Sa, le mulțumește tuturor pentru dragostea ce i-o arată, îi îndeamnă pe toți să țină cu tărie la sf. religione creștină-catolică și să fie creștini buni și evlavioși — în sfârșit împărtășește tuturor binecuvântarea apostolică, care o estinde și asupra tuturor părinților, fraților și surorilor, consăngenilor și cunoșcuților celor prezenți. Binecuvântarea se estinde și asupra tuturor obiectelor sacre, ce le au la dânsii cei prezenți. Binecuvântarea o primim cu toții în genunchi.

La Tivoli.

9 Iulie 1911.

După ce am primit binecuvântarea apostolică, voiam cu ori ce preț să ieșim pe puțin timp, din sgomotul vecinic al orașului. Ne hotărîm să mergem în orașelul Tivoli, încunjurat de peisagiuri romantice, renumit pentru scâlzile de sulfur și pentru minunatele cataracte. Ne luăm un tramvai ce ducea în partea ostică, către gara Tivoli.

O mulțime de lume mișuna pe peron și împărțitorul biletelor abia rășbia. Nu puteai face deosebire de clasă pe tren, căci toate cupelele erau indeseuite de locuitorii Romei, ce doriau să respire aerul curat de provincie. Pasagerii vorbeau tare, iar larma se prefăcea în un cântec frumos. Deodată trenul pornește, cu repegiunea mare, ce caracterizază trenurile italiene, spre ost. Eșim

în un câmp frumos, bătut de atâtea ori de sigur de ostașii romani în exercițiile lor militare. Astăzi e pustiu și deșert, doar ici și coalea mai zărești săpăturile unui archeolog, ce-și caută plăcerea în descoperirea armaturii artistice romane.

Suntem la marginea câmpului estins și coline fructifere plantate cu vii se ridică gradat tot mai mari, tot mai mari, până când în depărtatul răsărit se prefac în piscurile înalte albastrii a munților Apenini.

Lăsăm îndărapt scâlzile cu mirosul lor greoiu, ce se simțea din depărtare. Trenul sue cu anevoie, la o stație se mai adauge o locomotivă, pentru de a putea sui la Tivoli, orașelul frumusei ce-i zidit pe vârful unui deal, caracteristica orașelor italiene. Poziția orașului e plăcută. Prin orașul ce farnică de lume, duce o stradă strâmtă spre ost. Ne luăm o trăsură ca să ne ducă la acelea locuri, de unde putem vedea cataractele. În partea ostică eșim din oraș, cotim pe lângă o pădure la stânga; mai apoi tot pe lângă pădure o luăm spre vest. După o cale de o jumătate de oră ajungem aproape de mânăstirea călugărilor Capucini, de unde puteam vedea minunat cataractele. Aveam o priveștiște încântătoare, în fața cataractele, unde un râu întreg își rostogolea apa prefăcută în spume spre niște stânci sgrunzu-roase. Dela o vreme râul, ce se reoglindește întră în pământ, pentrucă să iasă fărăși despărțit în 2 ramuri. Aspect minunat. Îndărâp-

dirile proprii private și-au pierdut *total*: biserică, școala, casele parohiale și cantonale fără excepție, fiind lipsiți și de avere bis. în bani.

Indoiti dă, care dă repede!

Iar Domnul puterilor ne spune, că: „Cine se îndură spre cel sărac fericit va fi“ (Prov. 13, 21) și iarăși la sf. Iacob Ap.: „Judecată fără îndurare așteaptă pe cel ce nu face îndurare!“

Încerezuți pe deplin în nobleța simțămintelor publicului nostru românesc și a conducătorilor diferitelor instituții publice, semuân.

Reghin, la 16 Maiu 1912. Cu distinsă stimă: Emil Căliman, preotul Broșcului, Georgiu Maior, inv. penz. Arion M. Popa protopop, Alexandru Moldovan, inv. Iosif Șipos, măiestru, dr. Ioan Harșia, avocat, Sever de Barbu, secretar de bancă, Mihail Bucur, măiestru. NB. Orice dar să se trimită pe adresa: *Emil Căliman*, preot, Beresztelke.

Reviste.

Situația politică. Unde a lăsat Khuen Héderváry, acolo e azi Lukács. Precum a fost de prevăzut, Lukács n'a avut nici curajul și nici aplicat n'a fost, ca să se emancipeze de sub tutela lui Tisza et consortes, în schimb e azi incapabil de a ajunge la creangă verde cu opoziția. Ba situația sub Lukács e atât de gravă, încât se pare a fi în pregătire o apropiere a celor două fracțiuni 48-iste, îndujmănite altcum pe moarte, și în di-ta de

tu nostru o pădure încântătoare de lauri și olivi. În aceasta fermecătoare pădure a avut postul Horatiu vila sa — donată de Maecenas — des amintită de dânsul, unde se simțea el atât de fericit și atât de bine.

Lângă locul acela, unde apa cataractelor se lovește cu furie de valea pitorească, se află mai multe ziduri în cari se adună electricitate. Din acest loc se luminează Roma, Trascati și alte orașe din apropiere.

Fermecați de priveliștea acestor locuri încântătoare ne reîntorcem spre oraș. Pe marginea ostică a cataractului, pe o cărare șerpuitoare ne coborim în așa numitele peșteri sau spelunci a Sirenelor și a lui Neptun. De aici pe locul unde apa intră sgomotoasă în stâncă, noi trecem de cealaltă parte a cataractului și de aicea suim spre oraș. În suișul nostru șerpuitor dăm peste templul zeitelor italiene. Ajungem apoi în oraș. Ne era sete grozav. Ne așezăm la un birt la bere neagră. Fratele Ioan se despărțise mai dinainte de noi, mergând prin păduricea de olivi și pe dealurile din apropiere, ca să-și facă studii mineralogice. Acum îl așteptam neliniștiți.

Înainte birtului o ceată de muzicanți cu mandoline și instrumente muzicale italiene încep să zică nește cântări italiene. Răsuna plăcut muzica în aerul liniștit de seară. Într'aceasta fratele Ioan sosește vesel, că-și aflate petri prețioase. Ne în-

Sâmbăta au obstruat Kossuthiști, — Justiști pe întrecute, împotriva guvernului.

Lupta se dă acum în jurul chestiei sufragiului universal. Lukács a fost nevoit a începe pertractările cu șefii opoziției pe tema aceasta și ale face propoziții concrete cu privire la principiile, de cari e condus la crearea reformei electorale. Aceste sunt însă atât de departe de principiile democratice și liberale, încât Justiștii au întrerupt pertractările îndată spunând, că Lukács prin o astfel de reformă voește pur și simplu se asigure supremația guvernelor pe vecii vecilor. Iar Kossuth scrie în Budapest: „A deda publicul la astfel de alegeri cum sunt cele de azi, e pentru viitorul țării un lucru primejdios; pentru-că cu o astfel de lege electorală, cum e cea de azi poți alege ori-ce majoritate în dietă, cu o anumită sumă de bani. Se poate transmuta dieta chiar și în reichsratul din Viena, Sau dacă s'ar forma un consorțiu destul de puternic, care să dea bani de lipsă, ar putea chiar se cumpere țara, astfel ca prin majoritatea, pe care a ales-o, să-și poată vota și predarea monopolilor statului sau se împărțească țeara după interesele consorțiului....“

Intrerupându-se firul pertractărilor dintre Lukács și opoziție se

începe vechea comedie iară. Lukács chibzuiește, iar opoziția obstruează. Ori-ce om cuminte se întreabă între astfel de împrejurări, că pentru-ce a fost de lipsă să vină Lukács, când nu face altceva, decât ce a făcut Khuen Héderváry? Poate chiar împrejurarea aceasta a îndemnat guvernul, ca să recurgă la urma la mâna de fier al lui Tisza István și se ia pe față lupta cu opoziția. Foile semioficioase colportează știrea, că presidentul actual al dietei Návay Lajos va demisiona și locul lui îl ocupă Tisza István. Cu Tisza și măsuri radicali speră Lukács să facă ordine. Atâta însă, că nu e om care se creadă în succesul noilor măsuri.

Congrua. Cu prilejul conventului reformat de dincolo de Dunăre ținut în Leva, a rostit Tisza István un lung discurs, în care a făcut importante declarații cu privire la regularea congruei pentru preoții reformați. A zis între altele: Așa cred că spun un secret public, când amintesc despre regularea congruei, care azi e o chestie tranșată. Atâta, că situația politică a împedecat până acuma guvernul, ca se prezinte în dietă proiectul de congruă, dar despre aceea nu se mai îndoiește nime, că e gata și nu peste mult va deveni lege.

Proiectul se ocupă numai cu stabilirea *convencenalelor*, lăsând întregirea fixată deocamdată nealterată și *convencenalele* se vor licvida cu prima Ianuarie 1912...

Dacă proiectul e în sensul acesta gata, atunci natural, că e vorba de regularea congruei peste tot, nu numai pentru reformați. Multe speranțe să nu-și facă însă preoții noștri, pentru-că situația politică e atât de desperată, încât nu credem, că guvernul actual să mai ajungă a presenta vre-un proiect de natura aceasta în dietă. Altcum poate să fie și numai o promisiune, ca multe altele pe cari guvernele noauă le fac cu duimul, ca să-și ușureze situația.

Răsboiul italo-turc. Italia continuă răsboiul cu toată energia pe — Arhipelag. Până când în Africa se pare, că e o liniște mare de vânt, în Arhipelag bubuie tunurile și insulele turcești una după alta capitulează.

Azi fâlfaie stindardele italiene de pe murii cetăților turcești, iar miliția pleacă în prinsoare. Italienii au ocupat Chiosul și Rhodos și o

dreptăm cu totii spre gară. În apropierea gării vedem statua minunată de bronz a lui Garibaldi. Lângă gară se află o minunată alee, pe care ne preambulăm, căci trenul numai peste o oră avea să plece către Roma.

La marginea aleei a priveliște minunată ne juveseli privirea. În spre vest putem vedea orașele Frascati, Marino etc. Soarele era în apunere. Sfera înfocată aurie se rostogolia încet după niște coline, iar ultimele ei raze lumineau misterios orașelul Tivoli.

Plecăm cu suvenirii plăcute din acest orașel, încântați de panoramele văzute, către Roma, unde am sosit numai târziu cam la 11 ore noaptea... (Va urma.)

De ce?

(după Petőfi).

De ce e nevăzut și ingerul și dracul?

Mi-ar plăcea să-ți cumosc,

Să știu ce nu pot ști de mult:

Că ce este într'unul și ce-i vârat într'altul

Și care deși cu omul s'asemănă mai mult!

Cetei.

Aripa ta nimicitoare,

Nimic nu cruță 'n drumul său,

Înghite apa de pârâu

Și fură raza dela soare!

În noaptea 'nfiorării tale,

O! ia pământul blestemat,

O! ia trecutul meu de jale,

Cu elipa 'n care te-am chemat!

C. Seche.

multime de insule mai mici, c ntinu nd a pune m na pe ce pot, fără a sta mult pe chibzuri. Iar acasă parlamentul turc dă pe grozavul. Că va continua răsboiul până la ultimul om  i nu va vrea să  tie de pace, până ce nu se va recunoa te suveranitatea sultanului in Tripolitania. Curat: Lua i-l de pe mine, că-l omor.

In Italia e insufletirea fără margini.

PROGRAMUL

misiunilor sacre populare, cari se vor  inea in *T mp haza-Uifal u* (tr. Aiud) in 25, 26  i 27 Maiu 1912.

In 25 Maiu 1912 la 3 1/2 p. m. In saratul  i predică, la 7 ore seara „Paraclisul Preacuratei Vergure”  i predică.

In 26 Maiu la 5 1/2 ore dim. M necatul  i predică, la 9 o. a. m. sf. Liturgie  i predică, la 3 1/2 o. p. m. In saratul  i predică, la 7 o. seara „Canonul c tr  Domnul nostru Isus Hristos”  i predică.

In 27 Maiu la 5 1/2 o. dim. M necatul  i predică, la 8 o. a. m. sf. Liturgie, predică  i procesiune in simiter, unde se vor face rugăciuni pentru cei adormi i.

Ascultarea mărturisirilor va fi sub in-
treaga durată a misiunilor, iar imp rt sirea
cu sf. Euharistie la cele 2 Liturghii.

Blaj, la 16 Maiu 1912.

St. Ro ianu,
secret. reun. de misiuni.

Nout ti.

Din Arhidieceză. Esc. P. Metropolit Duminecă in 12 Maiu a conferit s. ord al ipodiatonatului,  i diaconatului, iar Joi in 16 Maiu 1912 a sfin it intru preo i pe: Emil P. Masca destinat de capelan in Ceanul mare distr. prot. al Turzii, Ioan Cosma dispus de adm. par. in Buda veche protop. Clujului  i Enea Ramon an denumit de adm. a parohie Zams ncraiu — Muer u distr. prot. al Morl cii.

Pentru sf nta Casă din Loreto In scopul pregătirii unui r nd splendid de ornate sacre preo esti eventual  i diaconesti — după ritul bisericii noastre rom ne ti greco-catolice — pentru renumitul sanctuar al Preacuratei Vergure Maria din Loreto (Italia) au mai binevoit a contribui: Reverend. d. Tit Bud, vicarul Maramur sului a colectat in parohia sa Sighet 32 cor. 80 fil., intru amintirea iubitei sale so ii de cur nd repausate Cecilia a dăruit 7 cor. 20 fil., Claris. d. dr. Gregoriu Pop, preot oficial diecezan a colectat in Oradea-mare 30 cor., Maionor. domnii: Dumitru Drago , preot-protopop onorar Somostelec 5 cor., A. C. Dom a, preot-redactor Blaj 2 cor., Alexa Pop 30 fil., dr. Valentin Drago , preot in Buza a colectat impreună cu inv t torul de acolo Augustin Pleban — suma de 66 cor., Mihaiu Baci, preot in Feleacul săsesc a colectat 14 cor., Silvia  imon fiica preotului din B iu iu 10 cor., Anu a Sima fiica preotului din Sfg (S lagiu) 2 cor., Nicolae Hoza, paroh Re i a 5 cor., preotul Vasile Mi itean a colectat din parohia Bidiu 27 cor. 52 fil., un preot anonim 2 cor., din Gherla  i din jur dela

mai mul i credincio i s'au primit 14 cor. 80 fil., preotul Atanasiu Pașcu din Minthiul-Gherlei a colectat dela credincio ii acelei parohii suma de 87 coroane. Gherla, la 9 Maiu 1912. Dr. Victor Bojor.

Vlaicu la Viena. Inginerul Aurel Vlaicu se af  acum la Viena, impreună cu aparatul său. Vlaicu va participa la meetingul de avia ie ce se va  ine la Viena in luna Iunie, cu ocazia expozi iei, Ni-se scrie că austriacii admir  mult originalitatea aparatului lui Vlaicu.

Din Maramur s. Pre edinte la Composeseratul nobil de pădure din Dragomire ti e ales din nou prin aclama iune harnicul preot  i director al Desp. „Vi eu-Iza” al Asociațiunii dt. Emil Ban, care acum de  apte ani conduce cu pricepere aceasta comunitate de avere in estenziune de preste 8000 jughere.

Hymen. D-ra Anicu a de Colbazi  i D-nul Aurel Eugeniu K nyu c s tori i. Reghinul săsesc. 1912.

— *Otilia Mete iu  i Nicolae Fr t il  Inv.*, anun  serbarea cununiei lor, ce se va oficia Luni in 27 Maiu n. a. c. in biserica gr. cat. din  ard.

— Mari i Com ia  i Ioan  iandru, not. cerc. invită la serbarea cununiei lor care să va celebra in 27 Maiu n. 1912, in biserica gr.-cat. din Cop ciel.

La fondul casei impreunate cu hală de vnzare al „Societ ii meseria ilor români din Blaj” au contribuit: Mihail  erban, profesor in Blaj din prilejul căsătoriei sale cu d soara Rozica C pu an, 10 cor. dr. Victor Colcer, medic Rodna 10 c. Iustin Iosif Hossu, agronom, Nicolae Negru iu prof. Blaj c te 2 cor. N. Borza, preot Boarta, Emil Masca, Enea Romon an, Ioan Cozma, absolven i de teol. cu prilejul hirotonirii intru preo i c te 1 cor.

Ioan Bărbat, măestru cojocar in loc de anunț de fidan are cu d soara Silvia Baci din Uioara a contribuit 4 cor. la *fondul orfanilor de meseria i*.

Monument artistului Petre Liciu. Ad nca părere de r u după artistul Petre Liciu, s'a gravat a a de ad nc in sufletele celor ce l-au cunoscut, inc t nu-l vor putea uita nici odată. S'a constituit in Bucure ti un comitet cu scop să adune un fond pentru edificarea unui monument la morm ntul marelui artist. In acest comitet fac parte dnii: V. Arion, N. Iorga. C. Bacalba a, C. Banu, I. Scriban, M. Sadovean, dna Aristizza Romanescu,  . a. Dela Liga Culturală se vor trimite liste de subscrip ie in toate  inuturile locuite de români.

Reuniunea femeilor române in comitatul Hundedoarei precum este cunoscut ob tei rom ne ti, a in in at cu ani de zile inainte, un atelier de  s turi cu sediul in Or stie, de unde imprumut  costume naționale  i vesminte de c luseri.

Monede de 2 cor. Din 20 Mai n. incep nd vor fi puse in circula ie monedele nouă de 2 cor., in mărimea florinilor de azi ins  cu altă inscrip ie  i inf i are. Astfel cu cele existente la un loc vom avea 4 feluri de monede de argint cu valoare de 1 fr. sau 2 c.

Biblioteca Academiei Române. In luna Aprilie 1912 s'au consultat 1569 volume  i bro uri tipărite de c tr  683 cetitori; 173 manuscripte, 382 documente, 14 c r i vechi (1508—1830) au fost comunicate la cetitori.

Colec iunile Bibliotecii au sporit in această lună cu 544 volume  i bro uri 278 numere de reviste române, 226 reviste străine, 1 atlas, stampe  i portrete, 2 volume manuscripte, 17 documente, fotografii, 1 album 2623 foi volante, note muzicale, 1 obiect de muzeu.

Biblioteca e deschisă in fiecare zi de lucru pentru c r ile tipărite: dela 8 dimineța până la 6 seara, pentru manuscripte  i documente dela 8 la 12  i dela 2 la 6.

Ninsori mari in Rusia. In zilele trecute in Rusia au fost ninsori mari cum uneori in miezul iernei. Pe linia ferată Smolensc s'a sistat circula iunea din cauza zăpezii prea mari.

Mul amit . Spect. Dn avocat Dr. *Gavrilă Suciu* din Ha eg, a binevoit a dărui 5 cor. spre a se cumpăra c r i de premiu pentru copiii silitori dela  coala noastră. Dumnezeu să-i răsplătească această bunătate. — Densu  20 Maiu 1912. Petru Chețianu, paroh.

Mul umit  publică. Cu ocaziunea petrecerei aran at  in  coala gr.-cat. din Jucul-inferior la 12 Maiu a. c. din incidentul  edin ei festive a „Asociațiunii”  inut  intru comemorarea centenarului naşterei marelui George Barițiu a participat  i achitat intrarea: V. Hop rtean preot G d lmi 10 c., A. Pop preot Jucul-superior 10 c., d-na Deac Cluj 5 c., d-na văd. Moldovan Cluj 2 c., V. Moldovan 2 c., D. Lazar inv. 2 c., A. Cup a preot Bon ida 10 c., Nascu preot Boos 4 c., V. Onosi Bon ida 10 c., I. Corp dean inv. 2 c., I. Boros not. Juc 10 c., I. Butnar propr. Boos 10 c., D. C mpean inv. peoz. Juc 2 c., V.  uteu paroh Gilău 5 c., B. Rus preot Suciac 4 c., L. Rus inv. 4 c., Z. Blaga inv. 4 c., Familia Porutiu preot Cianul-de ert 10 c., dr. C. Circa  i fam. Moga Apahida 8 c., I. Ple a 1 c., O. Ganea 1 c., N. Solomon 1 c., N. N. 1 c., Dumbr vicean 1 c., N. N. 1 c., N. N. 4 c., G. Poru  Cluj-Mănăstur 5 c.

 i'a răscumpărat intrarea: Dr. David Teodor preot militar L cse. 20 c. Dr. Vasile Suciu can. Blaj. 5 c. Ioan H l gean protop. Cojogna. 3 c. Familia Dr. Aurel Vlad adv. mare proprietar, 40 c. Intrate. 195 c. E ite. 68 c. 30 fil. Venit nett. 126 c. 70 fil. cari s'a adaus la fondul bisericii nouă ce se va zidi.

Primească atât participan ii c t  i cei ce  i-au răscumpărat intrarea,  i pe aceasta cale călduroase mul amite, că nu au pregetat a contribui pentru scopul sf nt  i m re . Jucul-inferior la 18 Maiu 1912, in numele curatoratului, Ioan Pop, preot gr.-cat.

Mul amit  publică. In numele poporului gr.-cat. din Cucerdea română, aduc mulțamită profundă iustitutului de credit  i ecomomii „Vulturul” din Dicioas nm rtin, pentru darul de 40 Cor. făcut  coalei noastre din Cucerdea română. George Nicor  preot.

Dacă un lucru e intradev r bun, atunci  i b rba ii de specialitate incă il recunosc de atare iar  că medici cu praxă ce opiniune au despre Elzafluidul lui Feller, o adevere te in mod interesant următoarea epistolă:

„Primi i mulțamită pentru Elzafluidul lui Feller, carele s'a dovedit că are un efect așazicând splendid la toate durerile ce provin din reum . Elzafluidul acesta il recomand cu toată căldura unde se poate numai  i e lipsă; totodată te rog. a-mi trimite spre folosin  un cvant-oarecare  i pre ul convenit il voi trimite. Dr. M. David, medic or  nesc in *Siemiawa*, lângă Iaroslau in „Gali ia”. Din Elzafluidul veritabil al lui Feller expedez  12 sticle mici, 6 duple sau 2 special, in pre  de 5 Cor. franco, apotecarul Eugen V. Feller din *Stubica*, Centrale Nr. 123 (in comitatul Z gr b). —

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Delu Bistriță.

(Continuare).

— Na-ți-o bună, că ți-am dres'o îngână soția jignită de vorbele-i dojenitoare. După o clipă se apropie de bărbat și scuturându-i ușor umărul drept, îl întreabă cu dulce gingășie:

— Haide mai bine la masă, că te-am așteptat destul. Uite, avem musafiri, iaseama!..

Niță zvărlă în colțul mesei amândouă cărțile, își întoarse puțin jilțul și proptindu-și cotul de muchea mesei, se puse pe răsucitul tiulelor de mustață. În ereerii lui mesteca fel del de gânduri, Scurt după aceea logofătul se sculă și se puse la masă alături de Ruxanda.

Niță mânca în tăcere, — ceilalți se întrețineau cu vorba. Ruxanda șopti ceva la urechea logofătului, încet, fără ca să auză cineva, dar Niță-i dădu tângăduitor din cap mărmaid pe nas:

— Ba — nici prin gând nu-ți trece!..

— Dela curte vii? — îl întreabă Ruxanda încet..

— Dela curte.

— Te-ai sfădit cu Radu?

— Treaba mea!

— Niță, Niță!.. vorbi cu glas blajin și dulce Ruxanda, atingându-i mâna cu degetele albe și moi, — zi-mi Niță de ce ești așa de supărat?

— Măi Niță, mă, ia să nu te încăpăținezi așa, că nu-i frumos — îl muștră puțin Șoituzu.

Logofătul privi în ochii Ruxandei, care din nou îi șopti cu'n zâmbet cuceritor:

— Niță dragă, mie nu vrei să-mi spui?

După o clipă de răsândire, logofătul începu a grăi în glas tare:

— Au sosit crainicii lui Vodă Ștefăniță. S'au întors din Sibiu. Radu nu vrea să-i primească în nici un chip. Au de gând să vină mâni la curtea domnească. Mă tem, că Radu va da de rușine Țara, răspingându-i.

— Dar când au venit? — întreabă Șoituzu.

— Astăzi — pe la toacă. Postelnicul Balș mi-a spus'o. Nimeni nu i-ar cunoaște că's solii Moldovei — doar is îmbrăcați ca țărani dela munte.

— Dar unde naiba găzduesc?

— Dracu știe!

La auzul acestei vești neplăcute, Ruxanda tresări înspăimântată. Pe lumina ochilor senini îi se împlie o pânză de neagră întristare, iar pe fruntea-i albă se așternu umbra melancoliei. — pierzând într'o clipă veselia și cheful petrecerilor. Parcă și inima începu a-i zvăcni mai jute ca după o spaimă mare. Sosirea solilor o înfieră, devremece îi înțelese gândul.

După o lungă tăcere, Niță luă cuvântul cu glas puternic:

— M'am sfădit în astă-seară cu Vodă și i-am zis verde'n ochi:

„De ce amâi atâtea săptămâni și logodna și nunta domnească? Dacă nu ți-i dragă Ruxanda Basarab, atunci zi-i fățiș! De ce ni-ai făcut s'o aducem din Sibiu?”

Tocmai despre asta vorbiam și noi

înaintea sosirii tale — zise Șoituzu, că pe Radu'l doare ceva la inimă..

— Ba încă se încăpăținează — răspunse logofătul, zice, că nu vrea să știe nimic despre solii Moldovei.

— D'apoi bine face — îl întrerupse visternicul, — dacă Moldovanul știe că nu-i dă pe Ruxanda atunci ce mai cantă? N'au decât să-și ia tălpășita pe unde-au venit!..

— Chiar așa să fie — reluă Niță — totuș pravila zice, că trebuie să primim prietenește pe crainicii oricărei Țări.

Așa a făcut și Ștefăniță, pe crainicii noștri i-a primit, cu toate că rugăminte li-a răsps'o Trebuie să-i primim, să aflăm pentru ce au venit aicea?

— Pentruce? Ia pentru Ruxanda

Ei aflând că-i încă slobodă, socot c'o pot smomi să-și dea mâna lui Ștefăniță — spuse Șoituzu.

— Ba mai bine era, de se cununa Radu cu Ruxanda, nu duceam acum grijă de nimeni — spuse jupâneasa Marina.

— Ba de mine să nu vă temeți, — răspunse Ruxanda, — numai un lucru te rog, Niță, să îndupleci pe Radu să primească solii. Vreau să știu, pentruce-au venit?

— Bine, jupănițo — sfârși Niță.

Afară bătea un vânt rece și subțire. Nici o stea nu s'ăpăra pe pala zăriștii sure. Nourii cerneau o bură mărunță de ploaie, pe care vântul cu freamăt o zvântura în roto-coale. În bezna nopții oarbe jupănițele părăsiră curtea Visternicului întovărășite de logofăt în rădvanul închis.

CAPITOLUL XXIV

A douazi era o zi tristă, fără soare. Ploua nelncetat și vremea nu voia să se răzbune. La curtea domnească Radu Vodă, Niță logofătul, Ion Despotul, visternicul Șoituzu și hatmanul Costea așteptau sosirea solilor. Unii din hoșri țineau seamă, să cheme și pe domnița Ruxanda, dar Vodă se împotrivi la aceasta.

Solii ce găzduiau la un han, afară, că Ruxanda nu-i logodită încă cu Măria Sa, că nunta va fi întârziată, că domnița locuște la curtea Chirului Despot, spre care se abătura călare.

Lăscări descălecară, lăsânduși cail unui flăcău de curte. După ce și aninară cușmele și miutenele într'un cuier din sală, intrară în calemul jupânului Despot, pecând jupâneasa Florica se arătă pe altă ușă, spre care solii înaintară să-i sărute mâna, întrebându'o:

— Nu-i acasă jupănu Ion, cuconiță? — întreabă Timoftei.

— E dus la curtea domnească.

— Dar domnița Ruxanda?

— Ea-i acasă. Aveți ceva de grăit cu dânsa?

— Numai câteva cuvinte. Tare te rugăm cuconiță, să fii așa de bună și s'o chiemi!

— Dar cu cine avem cinstea de vorbit?

— Cu solii Moldovei — zise spătarul.

— Poftim, luați loc colea pe jălțuri, căci eu mă duc să chem pe Ruxanda.

După o lungă așteptare, în răstimpul căreia domnița îmbrăca odoarele portului de munte, albă și mlădioasă ca un fluture, intra Ruxanda în calemul solilor.

Domnița se gătase ca de nuntă în fotă albă, ascunsă de două alțițe albastre trase cu fire de aur și împestritate cu fluturași de argint, cusută cu arniciuri, rețunțită de coi doi săni plini și fragezi, bonița plină de aur

și lumină, mijlocu-i încins de-un colan argintiu, tivit în patru ite cu firisoare subțiri, aurii. Picioruțele-i erau prididite în păpuși turcești, cusute cu flori și mărgelile colorate. Pe grumazii ei albi ca florile de cireș, aninau șiraguri de mărgean și salbă de corale și ormuz. În urechi tremurau cerceii de aur cu pietre de safir și mărghăritare de jur-împrejur. În inelar lucea tapazul inelului. Bogația-i de păr negru, se răsflora în valuri pe umeri, legate la capăt c'o fundă roșie de mătasă — iar în creștetul șuvițelor anina o micșunea învăpăiată.

La arătarea domniței solii se sculară'n picioare, zâmbind la dulcea arătare a zinei pline de farmecul tinereții. Solii i se închinău adânc, și logofătul Dragomir o salută cu cuvintele:

— Bine te-am găsit, domnița Ruxandă.

— Bine-ai venit sănătos! Și dincotro?

— Din Sibiu, domniță.

— Ce vânt va adus pela noi?

Au venit să ni închinăm de sănătate din partea lui Vodă Ștefăniță — grăi spătarul; — ne repezirăm la Sibiu cu inelul de logodnă, după cum se înțelese Măria Sa cu Doamna Despina. Dar la Sibiu nu te-am găsit, de aceea ni-am repezit la curtea de Argeș.

— Mulțumesc pentru tachinaciunile Domnului Moldovei.

— Numai uite ce-am aflat noi, domnițo, că ai de gând să te cununi cu Vodă Radu.

Măhnitu-ni-am mult pe urma acești vești, mai ales că însă-ți făgăduiești mâna lui Ștefăniță și Doamna mare își dădu cuvântul — grăi Timoftei.

— Prin urmare — reluă Dănilă și calci cuvântul, calci voia mamei, calci pe cinstea marelui neam al Băsărăbeștilor. Te-ai gândit bine, domnițo, la toate acestea?

— Da, jupănilor, până a-mi da mâna ori mai bine zis cuvântul cel din urmă lui Radu Vodă m'am gândit și resgândit mult de tot.

Dacă am făcut așa și nu altfel, eu voi socoteală; inimii nimeni nu-i poate porunci! — zise jupănița cu glas puternic și hotărât.

— Și cine te-a pus la cale, domnițo, să-ți dai mâna lui Radu și nu lui Ștefăniță? — o întreabă Timoftei.

— Cine m'a pus la cale? — nu-i treaba d-voastră s'o știți; apoi nu mă simt datoare să vă dau socoteală. Numai atât vă pot spune că mai dragă mi-i țara românească decât Moldova, că în pământul acesta se odihnesc, de sfântă pomenire, osmintele tatălui și fraților mei; pe localul acesta-i ridicată această mândră mănăstire de părinții mei, vreau să mă odihnesc și eu laolaltă cu dântii.

— Bine faci domnițo, — zise postelnicul — că-ți iubești pământul și neamul dar cu toate astea te-ai gândit la urmările mărițului tău cu Radu Vodă? te ai gândit că oștile noastre vor zugruma cu foc și sabie pământul și neamul la care ții atâtea? că de dragul tău va ajunge țara la cumpănă grea și sapă de lemn? Nu-i mai bine, să fi prinsă mai apoi ea o roabă, să-ți dai azi de bună voie mâna lui Ștefăniță?

De nimica nu mă tem — răspunse Ruxanda, — mai bine ar fi să vă căutați de grija țarei voastre, amenințată și de Cazaci și Tatari, și de Leșii uniți cu jupănul Rareș, cari azi-mâni răpune pe Ștefăniță.

Pe mine nu mă înspăimântați cu asemenea vorbe — de aceea rămâne cum v'am spus, că-mi dau mâna lui Radu Vodă.

— Păcat, domnițo, — păcat, zău așa, — spuse cu un fel de durere și adâncă părere de rău, tinărul logofăt Dragomir, — că îți dai mâna lui Radu! De ce te pui de pricină să incingem război? Vrei numai decât să se verse sânge nevinovat pentru tine?

— Dați-mi pace și nu mă bateți la cap! Nu's și alte fete pe lume, numai eu, cari s'ar duce bucuroase după Voda Ștefăniță?

— Acum întorci vorba — spuse Timoftei, — nu-i frumos, jupâniță Ruxandă. Ai să te căești tare mult pentru făgăduința ce-o calci! Să știi, că Ștefăniță n'are se vă cruce... Hanul Cazacilor e pe partea noastră, de-așemeni Sigismund Bătrânul, Craiul Leșilor; eu noi ține și regele unguresc, ba și Turcii ni-au făgăduit ajutoare!

— Chiar dacă Ștefăniță ni-ăr bate — răspunse domnița — nu m'ași duce după dânsul!.. nu mi-e drag!..

— Ai să-ți schimbi gândurile mai pe urmă, ascultă-mă pe mine, domniță — adăose postelnicul. De almintrelea soarta și norocul războiului va hotări, cine dintre Voievozi să aibă parte de mâna ta! — Acestea sunt cuvintele lui Balș, cari ni le-a lăsat ca zălog, pe când venise ca crainic la noi în Suceava.

— Mai bine hai cu noi în Moldova, că de nu... va veni mare blastăm și urgie pe capul vostru, — spuse postelnicul Dănilă cu ochi înflăcărați de amenințare.

— Nu pot, jupâne postelnice, nu pot! Odată ce mi-am dat cuvântul lui Radu, trebuie să mă țin de dânsul!

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Foaia Școlastică“ cu următorul sumar: Sinoadele bisericii neunite. Toma Cociciu: Activitatea noastră extrașcolară. Emil Po-

cola: Chestiuni didactice. Dr. Onisifor Ghibu: Câteva lămuriri. Emil Drăgan: Cursuri întregitoare. Dumitru Mărginean: Disciplinarea voinței. Literatură. M. Sădoveanu: Pe drumuri încurcate. Informațiuni: Oficiu nou de control; Instrucția în Australia-de-nord; Asigurare în școală; Adunări generale de primăvară; Activitate extrașcolară; Orfelinat; Hymen; De cores. Bibliografie.

„Luceafărul“ Nr. 18, 1912, cu următorul cuprins bogat și variat: Yorick, O pagină din Carlyle. St. O. Iosif, Cântec (poezie). Veniamin Negru, Visuri bolnave. G. Rotică, Tot inima, nebuna... (poezie) I. Frunză, Cel din urmă cavaler. I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți (roman). Maria Cuntan, Scrisoare (poezie). Cronici: O. S.: Pacea dela Făgăraș. Insemnari: O veste bună. Ervin Frantuz O! Densușiaun. Învățătorii gr. cat. din Bihor, În sudul continentului. Redactorii „Tribună“. Poeziile lui Soricu. Plasarea violențelor. Conferința învățătorilor gherlani. Căminuri studențești. Retragere. Ilustrațiuni: Redactorii ziarului „Tribună“.

Revista literară ilustrată săptămânală „Cosinziana“ Nr. 19—1912, cu următorul cuprins: L. Rebreanu: Oflire, nuvelă. T. Mureșan: Într'un asfințit, pe stepă, poezie. Ion Agârbiceanu: Căsnicia lui Ludovic Petrescu, nrv. Victor Eftimiu: Flori de Maiu, Zbucium, poezii. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman. I. Brumă: „Poe-mele Singurătății“. Radu Margean: Eu sunt renumit. Ghicitori. Ilustrații: Smith, căpitanul vaporului Titanic. Vaporul Titanic; Cafeneaua de pe vaporul Titanic; Oda de durmit de pe vaporul Titanic; Munte de ghiată; Victor Eftimiu.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.
Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

ANUNȚ.

Aduc la cunoștința on. public românesc, că mi-am mutat

cancelaria avvoațială

în IV. Veres Pálné-u. 26.

Cu deosebită stimă:

Dr. Liviu Lința,

advocat în Budapesta.

(61) 2—3

E adevăr etern,

că puterea corporală nu e pe vecie, chiar și

tinereța

își risipește cu ușurință această comoară scumpă, care dacă s'a pierdut

și

nu vrea să mai revină, omul își pierde voia de viață; dar e o fericire nespusă, dacă

puterea corporală

revine, și în privința aceasta

fac minuni

bomboanele-CAVIAR, cari intrunesc toate proprietățile cunoscute și alese ale caviarului natural și ale gălbînșului de ou.

Acesta nu e medicament, ci o delicată de un gust escelent.

Prețul unei cutii e 1 cor. 60 fileri.

Se pot căpăta pretotindenii.

Sub ocrotire legală.

Sub ocrotire legală.

Vanzătorilor se dă rabatt.

Se pot comanda la:

Representanța generală și depositul de Bomboane-Caviar și Pastile de Havanna în

BUDAPESTA,

VII. ARÉNA-ÚT 19. II. EMELET 7,
Telefon 102—36. (63) 1—4

Explicare

că pentru ce se dovedește cel mai bun rezultat la spălarea cu săpunul Schicht:

1. Săpunul Schicht este cel mai bun dintre toate săpunurile.
2. Prin succes este cel mai ieftin.
3. Curățenia lui se garantează cu 25,000 cor.
4. Este moale și conservă țesăturile.
5. Descompunându-se ușor, descompune ușor murdăria.
6. Spală excelent și în apă răcită și zădărnicește îndesarea și scămoșarea rufelor de lână.
7. Frecarea odată cu săpunul Schicht are efectul frecării de trei ori cu alt săpun.
8. Săpunul Schicht cruță timp, trudă și bani.
9. Albește rufele suplinind vineta.
10. Producerea lui este particulară și se folosește numai cel mai bun material brut.
11. Experiența alor zeci de ani se observă la producerea lui.
12. Folosind toate invențiile și experiențele câștigate se lucră la perfecționarea lui.

Toate acestea valorează și pentru

„Extractul de spălat Fomenlob“

(63) 1—2

Aviz!

Cine vrea să cruțe bani, timp și lucru, folosească-se de următorul metod de spălat:

Înmuiera rufelor: Rufele să fie numai chiar acoperite cu apă în care se pune atâta Extract de spălat „Fomenlob“ încât să facă zoi (spume) când se amestecă și apoi să lasă peste noapte la înmuat.

Spălutul propriu preținde puțină trudă, dacă se folosește „Săpunul Schicht“ marca „Cerb“. Căci toată murdăria s'a solvat (descompus) deja prin „Extractul de spălat Fomenlob“ și trebuie numai acoperite cu zoi (spumă) de a Săpunului Schicht. Să se încunjure toată truda cu frecatul obositor; murdăria cerbiceasă însă se delătură dacă petele murdare se freacă cu „Săpunul Schicht“ pe ambele fețe, (până-s ude rufe), și apoi se lasă învaluite 1 oră între celealalte rufe; atunci dispăre orice murdărie.

La apa în care se fierb rufele este consult a se adauge ceva din „Săpunul Schicht“ sau Extract de spălat Fomenlob. Este de mare importanță a se clăti rufe mai de multe ori în apă multă până ce dispăre toată murdăria solvată prin Săpunul Schicht și rămâne apa de clătit curată.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 63-164 (Központi városháza mellett).

Sfat și ajutor

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scăderi împreunate cu aceste,

afă vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC ai lui BRADY

numiți mai înainte „Pieuri de Mariazell”, ce s'au dovedit de buni, acum mai bine de 30 ani încoace.

Se afă în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 1.60 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 5.40 cor. 3 sticle mari 4.80 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRÁDY la „Magyar Király” în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(13) 12-13

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: Parteniu Cosma,
directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare”
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina”.

(1) 21-52.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului
pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
începerea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate 5,146,556-36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 } foc „ 127,763,744-
} viață „ 10,931,322-
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2520,492-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5 40-?)

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeiilor sărbătorii, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f. 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.